

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 515/2023-18

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Miroslava Duriša a sudcov Ladislava Dudíťa a Libora Duľu (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľky **Magyar Nemzeti Vagyonkezelő Zártkörűen működő Részvénytársaság**, Pozsonyi út 56, Budapešť, Maďarsko, číslo registrácie: 01-10-045784, zastúpenej spoločnosťou HAVRILLA & Co. s. r. o., Námestie Martina Benku 2, Bratislava, IČO 36 364 606, v mene ktorej koná advokát a konateľ JUDr. Gabriel Havrilla, proti postupu Okresného súdu Bratislava I (v súčasnosti Mestského súdu Bratislava III) v konaní vedenom pod sp. zn. 27K/43/2022 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľky a skutkový stav veci

1. Sťažovateľka sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 20. septembra 2023 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie svojej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom všeobecného súdu označeným v záhlaví tohto uznesenia. Sťažovateľka navrhuje priznať jej finančné zadosťučinenie a trovy konania.

2. Z ústavnej sťažnosti vyplýva, že sťažovateľka podala na Okresnom súde Bratislava I (ďalej len „okresný súd“) návrh na vyhlásenie konkurzu (vedľajšieho insolvenčného konania) na majetok dlžníka (zahraničná právnická osoba so sídlom v Cyperskej republike). V čase podania návrhu mal dlžník zriadený podnik zahraničnej osoby na území Slovenskej republiky GRATIO HOLDINGS LTD – centrála, podnik zahraničnej osoby. Proti dlžníkovi podala sťažovateľka na cyperskom súde tiež návrh na vyhlásenie likvidácie na jeho majetok. Právoplatným rozhodnutím súdu v Limassole bola povolená likvidácia majetku dlžníka.

3. Sťažovateľka eviduje do dnešného dňa voči dlžníkovi právoplatne priznanú pohľadávku rozhodcovským rozhodnutím vydaným 7. októbra 2004 Medzinárodným arbitrážnym centrom pri Rakúskej obchodnej a priemyselnej komore vo Viedni, Rakúsko pod číslom SCH-4821, a preto považovala za nevyhnutné vyhlásiť konkurz na majetok dlžníka nachádzajúci sa na území Slovenskej republiky.

4. Uznesením č. k. 27K/43/2022-270 zo 4. októbra 2022 okresný súd vyzval sťažovateľku, aby preukázala, že dlžník bol jedným zo svojich veriteľov písomne vyzvaný na zaplatenie. Sťažovateľka predložila do konania súdom požadovaný dôkaz týkajúci sa preukázania doručenia výzvy dlžníkovi. V rámci svojho vyjadrenia sťažovateľka uviedla, že keďže sa v hlavnom insolvenčnom konaní na Cypre určila dlžníková platobná neschopnosť, súd nemá opätovne skúmať platobnú neschopnosť dlžníka. Sťažovateľka tak preukázala splnenie všetkých podmienok na vyhlásenie vedľajšieho konkurzného konania.

5. Okresný súd vydal uznesenie č. k. 27K/43/2022 zo 16. januára 2023 (ďalej len „uznesenie o zastavení konania“), ktorým zastavil konanie o návrhu na vyhlásenie konkurzu (vedľajšieho insolvenčného konania) z dôvodu, že lustráciou v obchodnom registri Slovenskej republiky (ďalej len „obchodný register“) zistil, že podnik zahraničnej osoby dlžníka bol *ex offico* vymazaný z obchodného registra, a preto nie je daná právomoc tunajšieho súdu na začatie vedľajšieho insolvenčného konania.

6. Sťažovateľka podala odvolanie proti výrokom I a II uznesenia o zastavení konania, v ktorom namietala, že medzi podaním samotného návrhu na vyhlásenie konkurzu (10. augusta 2022) a medzi rozhodnutím uplynulo viac ako 5 mesiacov napriek tomu, že zákon č. 7/2005 Z. z. o konkurze a reštrukturalizácii a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov v § 14 ods. 1 ustanovuje, že ak je návrh z formálneho hľadiska úplný, súd je v lehote 15 kalendárnych dní odo dňa doručenia návrhu povinný rozhodnúť o začatí konkurzného konania. Pri rozhodovaní súd zohľadňuje jedine formálne náležitosti návrhu, nie je teda podstatné, či v konečnom dôsledku dôjde v budúcnosti k vyhláseniu konkurzu na majetok dlžníka alebo bude konkurzné konanie zastavené.

7. Z uvedenej zákonnej povinnosti teda jednoznačne vyplýva, že súd mal do 15 dní po odstránení nedostatkov v návrhu na vyhlásenie konkurzu zo strany sťažovateľky vyhlásiť konkurz (vedľajšie insolvenčné konanie). Pokiaľ bol okresný súd toho názoru, že návrh sťažovateľky nebol úplný, tak rovnako mal do 15 dní od doručenia návrhu na vyhlásenie konkurzu vyzvať sťažovateľku na jeho doplnenie. Okresný súd účelovo počkal do januára 2023 na výmaz podniku zahraničnej osoby dlžníka.

8. Krajský súd v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) vydal uznesenie č. k. 3CoKR/25/2023 z 28. apríla 2023 (ďalej len „uznesenie krajského súdu“), ktorým potvrdil uznesenie o zastavení konania. V odôvodnení svojho rozhodnutia konštatoval, že „... konkurzný súd pochybil, keď nerozhodol v intenciách ustanovenia § 14 ods. 1 a 3 ZoKR a nerozhodol o začatí konkurzného konania v čase, keď PZO dlžníka existoval, nakoľko návrh navrhovateľa z pohľadu požiadaviek kladených Nariadením 2015/848, ako i Zákonom o konkurze a reštrukturalizácii, možno považovať za perfektný.“.

II. Argumentácia sťažovateľky

9. Podľa sťažovateľky okresný súd a následne krajský súd nesprávne aplikovali a interpretovali právny predpis, ak pri rozhodovaní o návrhu sťažovateľky na vyhlásenie vedľajšieho konkurzného konania nebrali do úvahy skutočnosť, že v zahraničí (na Cypre) prebieha proti dlžníkovi hlavné konkurzné konanie, ktorého účinky sa na území Slovenskej republiky uznávajú. V dôsledku uvedeného pochybenia okresný súd konanie zastavil z dôvodu *ex offio* výmazu podniku zahraničnej osoby dlžníka z obchodného registra, dospejúc k záveru o chýbajúcej právomoci na začatie vedľajšieho insolvenčného konania. Okresný súd týmto postupom nesprávne interpretoval príslušné ustanovenia nariadenia Európskej únie o insolvenčnom konaní a Obchodného zákonníka, čo odporuje obsahu základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy.

10. V súvislosti s namietaným porušením práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov sťažovateľka z hľadiska troch základných kritérií aplikovaných ústavným súdom pri posudzovaní existencie zbytočných prietahov uviedla, že z hľadiska zložitosti veci rozhodovanie o návrhu na vyhlásenie vedľajšieho konkurzného konania nemožno považovať za právne zložité vzhľadom na prebiehajúce konkurzné konanie v zahraničí, čoho následkom je nedôvodnosť opätovného skúmania platobnej neschopnosti dlžníka. Pokiaľ ide o kritérium správania sťažovateľky, táto počas celého napadnutého konania spolupracovala so súdmi a predložila všetky požadované dokumenty. Postup okresného súdu bol podľa sťažovateľky poznačený opakovanými obdobiami jeho absolútnej nečinnosti a nesústredeným postupom, čo podstatne ovplyvnilo celkovú dĺžku napadnutého konania. Z hľadiska významu bolo vedľajšie insolvenčné konanie pre sťažovateľku veľmi významným s poukazom na skutočnosť, že podala tretíkrát obsahovo totožný návrh proti rovnakému dlžníkovi a zastavením konania došlo k zmareniu možnosti vymáhania pohľadávky sťažovateľky prostredníctvom insolvenčného konania v Slovenskej republike.

11. Sťažovateľka v petite ústavnej sťažnosti nežiadala zrušenie oboch rozhodnutí konajúcich súdov ani vyslovenie porušenia jej práv postupom krajského súdu (napriek inštitucionálnemu rozsahu skoršej námietky uvedenej v bode 9 tohto odôvodnenia), pretože (ako uvádza) došlo k situácii, ktorú v zmysle platnej legislatívy nie je možné napraviť (nebolo možné napraviť krajským súdom ako odvolacím súdom), a to reparáciou, resp. negáciou účinkov predmetného výmazu podniku zahraničnej osoby dlžníka z obchodného registra okresným súdom. Sťažovateľka preto navrhuje vysloviť porušenie jej práv uvedených v bode 1 tohto odôvodnenia len postupom okresného súdu a uplatnila si finančné zadosťučinenie, ktoré požaduje od Mestského súdu Bratislava III, nie od krajského súdu, ktorý nemal inú možnosť, ako potvrdiť uznesenie o zastavení konania.

III. Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

12. Podstatou ústavnej sťažnosti je namietané porušenie základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a porušenie práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom okresného súdu v napadnutom konaní o návrhu sťažovateľky na vyhlásenie konkurzu (vedľajšieho insolvenčného konania) na majetok dlžníka (zahraničnej právnickej osoby so sídlom v Cyperskej republike), ktoré bolo zastavené z dôvodu výmazu organizačnej zložky podniku zahraničnej osoby dlžníka z obchodného registra,

keďže právomoc slovenského súdu na vedenie vedľajšieho insolvenčného konania je založená len v prípade, ak má dlžník na území Slovenskej republiky podnik, čo v prípade rozhodovania o návrhu sťažovateľky absentuje.

13. Ústavný súd konštatuje, že sťažnostná argumentácia sťažovateľky, ako aj návrh na rozhodnutie ústavného súdu (petit) sú formulované tak, že vo svojej podstate smerujú len proti postupu okresného súdu v napadnutom konaní, ktorý sťažovateľka v petite ústavnej sťažnosti napokon označila ako jediného porušovateľa ňou označených práv, argumentujúc, že krajský súd, ktorý rozhodoval o jej odvolaní proti uzneseniu o zastavení konania, nemohol rozhodnúť inak ako potvrdiť rozhodnutie súdu prvej inštancie. Sťažovateľka teda namieta, že v napadnutom konaní došlo k priesťahom v konaní postupom okresného súdu, ktorý nerozhodol v zákonom ustanovenej 15-dňovej lehote, v dôsledku čoho bolo konanie o návrhu na vyhlásenie vedľajšieho insolvenčného konania zastavené napriek tomu, že návrh sťažovateľky bol perfektný. Sťažovateľka teda argumentuje, že došlo predovšetkým k porušeniu jej práva na prerokovanie veci bez zbytočných priesťahov a sprostredkovane (v spojení s ním) namieta aj porušenie základného práva na súdnu ochranu v dôsledku iného zásahu (nerozhodnutie o jej návrhu v zákonom predpokladaných lehotách).

14. Ústavný súd, ktorý je viazaný rozsahom a dôvodmi ústavnej sťažnosti podľa § 45 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“), pristúpil k predbežnému prerokovaniu tejto ústavnej sťažnosti v rámci označeného zákonného ustanovenia postupom okresného súdu, keďže zo strany sťažovateľky nebolo uznesenie krajského súdu ústavnoprávne relevantným spôsobom napadnuté. Ústavný súd tiež konštatuje, že sťažovateľka v petite ústavnej sťažnosti žiadala o vyslovenie porušenia označených práv výlučne postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 27K/43/2022, nie samotným uznesením o zastavení konania. Rovnako v petite ústavnej sťažnosti neatakuje postup okresného súdu v konaní o kritickom výmaze z obchodného registra (ako súčasť iného zásahu do jej základných práv, o ktorom sa podľa vlastných údajov dozvedela až z uznesenia o zastavení vedľajšieho insolvenčného konania), aj keď v námietkach odôvodnenia obsahovo tvrdí, že v súhrne obchodnoprávnej úpravy a priamo aplikovateľného európskeho práva výmaz nemal byť (v dôsledku hlavného insolvenčného konania) vykonaný. Vychádzajúc z § 45 zákona o ústavnom súde, ústavný súd preto nebol oprávnený preskúmať samotný obsah predmetného uznesenia okresného súdu o zastavení vedľajšieho insolvenčného konania, obmedzujúc sa na konštatovanie, že náprava jeho eventuálnych nedostatkov odstrániteľných v odvolacom konaní bola v právomoci krajského súdu (s ktorým však sťažovateľka podľa petitu a argumentačného vyústenia svojho návrhu súhlasí).

15. Ak teda sťažovateľka namieta priesťahový postup okresného súdu v napadnutom konaní, ústavný súd uvádza, že podľa jeho ustálenej judikatúry (napr. II. ÚS 445/2016, II. ÚS 751/2017, IV. ÚS 632/2018) sa ochrana základnému právu podľa čl. 48 ods. 2 ústavy poskytuje v konaní pred ústavným súdom zásadne len vtedy, ak v čase uplatnenia tejto ochrany porušovanie tohto základného práva označenými orgánmi (v tomto prípade okresným súdom) ešte mohlo trvať, čo je, vychádzajúc zo skutočnosti, že okresný súd vo veci rozhodol 16. januára 2023 (právoplatne 21. júla 2023) a sťažovateľka podala sťažnosť ústavnému súdu 20. septembra 2023, vylúčené.

16. S ohľadom na uvedené a v súlade so svojou doterajšou rozhodovacou činnosťou preto neprichádza do úvahy, aby ústavný súd mohol postup okresného súdu z hľadiska priet'ahov v napadnutom konaní v zmysle čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru kvalifikovať ako porušenie označených práv s'ťažovateľky, a preto ústavnú s'ťažnosť s'ťažovateľky odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

17. Pokiaľ ide o základné právo na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy (s ekvivalentom práva na spravodlivý proces podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru), samotné rozhodnutie okresného súdu o zastavení vedľajšieho insolvenčného konania, taktiež rozhodnutie krajského súdu v odvolacom konaní (v návrhu na rozhodnutie ústavného súdu, čo je jedine procesne relevantné) neboli ústavnou s'ťažnosťou napadnuté (k tomu pozri bod 14 tohto odôvodnenia), ústavný súd sa nimi teda nezaoberal, rovnako nebolo napadnuté rozhodnutie okresného súdu pri dotknutom výmaze z obchodného registra. Mimo tohto kontextu základné právo podľa čl. 46 ods. 1 ústavy môže byť dotknuté aj v súvislosti s výrazným priet'ahom v konaní (ako tzv. zákaz odmietnutia spravodlivosti), na tento aspekt sa však vo vzťahu k napadnutému konaniu okresného súdu vzťahuje záver uvedený v bodoch 15 a 16 tohto odôvodnenia, keďže predmetné konanie bolo v čase podania ústavnej s'ťažnosti právoplatne skončené.

18. Keďže ústavná s'ťažnosť bola odmietnutá ako celok, zaoberať sa ďalšími návrhmi v nej uplatnenými stratilo svoje opodstatnenie.

19. Nad rámec rozsahu ústavnej s'ťažnosti podľa jej petitu, ktorým je limitovaná právomoc ústavného súdu v konkrétnom konaní, ústavný súd v súvislosti s vecnou argumentáciou s'ťažovateľky poznamenáva, že pokiaľ s'ťažovateľke vznikla v súvislosti s postupom okresného súdu, a to jeho nerozhodnutím o perfektnom návrhu na vedľajšie insolvenčné konanie včas (čo konštatoval aj krajský súd vo svojom rozhodnutí), škoda, právny poriadok Slovenskej republiky jej umožňuje domôcť sa náhrady škody podľa zákona č. 514/2003 Z. z. o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci a o zmene niektorých zákonov v znení neskorších predpisov z titulu nesprávneho úradného postupu (to platí bez prejudikovania výsledku takého konania ústavným súdom pre konkrétny prípad). Uplatnenie náhrady škody týmto postupom predstavuje účinný právny prostriedok na ochranu základných práv a slobôd, pri ktorého uplatnení právomoc iných orgánov predchádza právomoci ústavného súdu (náhrady škody sa je potrebné domáhať primárne postupom podľa čl. 46 ods. 4 ústavy vo vykonávacom podústavnom právnom režime podľa označeného zákona).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 11. októbra 2023

Miroslav Duriš
predseda senátu